

Bogár Zsuzsa

Mozaik a családom

kérdések, történetek, megoldások

Első kiadás 2017

*„Apró kőszeltek,
színes kis cserepek,
csillagpor került a földre.*

*Van itt jó sok darab,
üvegből megmaradt,
szilánkjá formátlan görbe.*

*Készül egy mozaik,
egészből sokadik.
Próbáljuk, csináljuk, segíts és állj be a körbe!”*

Előszó

Változó és változatos világot élünk, és ez a fajta változatosság a családi kapcsolatokban is megmutatkozik. Bár még mindig a vérszerinti szülőkből és vérszerinti gyermekeikből álló családtagok egységét tekintik a közvélemény normál családnak, a gyerekek nagy része már nem ebben az úgynevezett nukleáris családmodellben nevelkedve nő fel.

Lehet, hogy a kedves olvasó arra számít, hogy kemény statisztikai adatokkal kezdődik majd ez a könyv. Ijesztő arányokat mutató számokkal arról, hogy hány házasság végződik manapság válással, és hogy a gyerekek hány százaléka él jelenleg a hagyományostól eltérő családszerkezetben.

Százalékokkal ugyan nem szolgállok, arra ott vannak a megfelelő kézikönyvek, de az tény, hogy ha a számok azt mutatják, hogy a gyermekek legalább fele nem hagyományos családmodellben él, akkor felvetődik a kérdés, hogy vajon mit nevezhetünk normális családnak.

Könyvem egyik szándéka, hogy eljuttassam azt az üzenetet az érintettekhez, környezetükhöz, tulajdonképpen a társadalom egészéhez, miszerint egy család nem attól normális, vagy nem normális, hogy hány szereplős és a szereplők között milyen a genetikai kapcsolat. A mozaikcsalád se nem rosszabb, se nem jobb, mint egy hagyományos, nukleáris család. Más. Másképp szerveződött, más szabályokra van szükség a jó működtetéséhez, másképp élnek a benne élő családtagok, de ettől a másságtól az ő életük nem feltétlenül boldogtalanabb, zaklatottabb, konfliktusoktól terheltebb.

Egy hagyományostól eltérő családban is lehet normálisan élni, és egy

hagyományosban is lehet nagyon nem. Nézeteim szerint a „normálist” ebben az esetben azzal tehetnénk egyenlővé, miszerint boldog, kiegyensúlyozott, harmonikus. És ez nem a család kialakulásának módján múlik, hanem elsősorban a családtagokon. Hogy ők hogyan tudnak ebben a modellben jól funkcionálni. Ehhez pedig elsősorban hitre van szükség, legfőképp saját magunkban, majd a párunkban, a gyermekeinkben. Hitre abban, hogy egy hagyományostól eltérően kialakult család lehet működőképes, lehetünk benne élve kiegyensúlyozottak, harmonikusak, és nevelhetünk hasonlóképpen kiegyensúlyozott gyermekeket.

Persze könnyű lenne, ha önmagában a hit elég lenne. Szükségünk van még mellé rengeteg elfogadásra, sok-sok türelemre, jó nagy adag toleranciára, nyílt őszinte kommunikációra, hitelességre, együttműködésre, bizalomra. Ez most úgy hangzik, mint egy jó recept hozzávalói, pedig szóról szóra betartandó receptekkel nem szeretnék szolgálni. Nincsenek olyan előírások, javaslatok ugyanis, melyek mindenkire, minden családra egyformán ráhúzhatóak lennének. Különbözőek vagyunk, különbözőképpen képzeljük el az ideális családot és életet, különbözőek a határaink, a korlátaink, különböző dolgokat tartunk fontosnak vagy éppen jelentéktelennek, elfogadhatónak és elfogadhatatlannak.

Receptek helyett a könyv a hétköznapi életből vett példákon keresztül mutatja be azokat a lényeges szempontokat, amelyek egy jól funkcionáló mozaikcsalád kialakulásához alapvetőek. Rávilágít azokra a lélektani mozaikdarabkákra, melyek minden mozaikcsalád hétköznapijában megjelennek, és amelyek beazonosításával, tudatosításával segíteni tudunk abban, hogy egy olyan család jöjjön létre, amelyben mindenki megtalálja a saját helyét, és amit minden családtag összetartónak érez. Elengedhetetlen a család jó működéséhez, hogy afféle rendszer formálódjon, amelyben nem az elvárásoknak való megfelelés, az egymástól való

rejtett félelem és a lojalitáskonfliktusok játszák az irányító szerepet, hanem a nyílt kommunikáció, az elfogadás és az együttműködés.

Nem szükségszerű, hogy a mozaikcsaládban való felnevelkedés hátránnyal járjon. Az ilyen családban élő gyermekek amellett, hogy kevésbé élik meg a válás vagy a veszteség traumatikus hatásait, nyitottságot, toleranciát, rugalmasságot tanulnak az újfajta családrendszerben. Akár a mozaikkép elkészítésénél a törött, sérült apró részek összeillesztése után egy szép és színes végeredmény rajzolódik ki.

A mozaikcsaládok számának emelkedésével egyre több sztereotípiát fészkelt be magát a köztudatba a működésükkel kapcsolatosan. Ezek a sztereotípiák azonban számos téves elképzelést tartalmaznak, és gyakran még a mozaikcsaládban élők is magukra húzzák ezeket, megnehezítve saját helyük, szerepük megtalálását az új rendszerben. A könyvben ezért nagy hangsúlyt fektetnek ezek elosztatására.

Rengeteg formája létezik a mozaikcsaládoknak: előfordul, hogy a szülők közül az egyik félnek vannak gyermekei, a másiknak nincsenek, vagy éppen mindkét felnőtt már meglévő gyermekekkel érkezik az új kapcsolatba. A változatok számát tovább növelheti, hogy mindkét verziónál előfordulhat, hogy közös gyermeke születik a párnak. Nehéz úgy írni tehát egy mozaikcsaládokról szóló könyvet, hogy mindenféle típusú családformában élőhöz egyformán szóljon. Könyvben a legtöbb példa, történet olyan családoktól származik, ahol mindkét félnek voltak már gyermekei az első házasságából. Ettől függetlenül azt gondolom, nagy haszonnal forgathatja bárki, aki valamilyen formában érintett ebben a szép színes mozaikvilágban.

A történetek, helyzetek, működésmódok, amelyeket bemutatok a könyv

egyreszt mozaikcsaládban előfordulhatnak. Mindezek alapjait egyrészt mozaikcsaládokkal folytatott pszichológusi munkámból, másrészt saját tapasztalatból merítettem. És bár valóban nem személyre szabott recepteket kínálok a könyvben, a felmerülő kérdések és történetek mellett igyekszem megoldásokat is felvázolni. Olyan tanácsokat, javaslatokat gyűjtöttem össze, amelyek gyakorlatban kipróbáltak, és amelyek valóban működnek.

Mozaikcsaládban élek, a férjemmel közösen négy gyermeket nevelünk. Azt gondolom a rengeteg saját bőrömön érzett tapasztalat teszi igazán hitelessé a könyv fejezeteit. Mindamelllett, hogy mozaikcsaládban élő mostohaanya vagyok, aki szülőként neveli két vérszerinti és két nem vérszerinti gyermekét, egyben a különélő szülő szerepét szintén megélem, mert volt férjem ugyancsak új családot alapított. Látom tehát ezt az oldalt is, megtapasztalom, hogy gyermekeim az idejük egy részében másik mozaikcsalád tagjaiként élik mindennapjaikat, így a hitelesség a különélő szülő szerepéről és szemléletéről írott sorokat szintén átítatja.

Ajánlom tehát e könyvet mindazoknak, akik mozaikcsaládban élnek, és szeretnének gyakorlati tanácsokat, megerősítést kapni arra vonatkozóan, hogy jól csinálják, amit csinálnak, de ajánlom azoknak is, akik egyedül nevelik gyermekeiket és nehézséget okoz nekik elköteleződni egy új párkapcsolatban. Hiszen sok esetben e nehézség hátterében az új családforma kialakításától való félelem állhat.

A közvetlenül érintettek mellett nagyon fontos lenne, ha a tágabb család, a környezet ugyancsak forgatná a könyvet, segítve így a mozaikcsaládok működését azzal, hogy téves sztereotípiák szajkózása és rájuk erőltetése helyett hozzáértően és elfogadóan viszonyul a családhoz és annak minden tagjához.

Természetesen ajánlom szakembereknek is, pedagógusoknak, pszichológusoknak, szociális területen dolgozóknak, mindenkinek, aki munkája révén találkozhat újrászerveződött mozaikcsaládokkal. Mint minden család, minden gyermek, így a mozaikcsaládokban élő gyermekek is kapcsolatba kerülnek ezen szakemberekkel, ezért fontos lenne, ha ők, segítőként kompetensen és hatékonyan tudnának együttműködni a családokkal az esetleges problémák felmerülése esetén. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy rendelkezzenek elegendő információval a mozaikcsaládok pszichés sajátosságairól. Mivel képzésük során minimális mértékben találkozhatnak a témával, azt gondolom, hogy a szakemberek munkájához szintén nagy segítséget nyújt majd a könyv.

Budapest 2017. szeptember